

Na pedagogické fakultě BOHEMISTIKA A SLOVAKISTIKA

Bohemistika a slovakistika se rozvíjely za mnohastranného vlivu a z podnětů akademika Františka Trávníčka, který jako první děkan pedagogické fakulty a jako jeden z jejích učitelů sám napsal pro potřeby budoucích učitelů základního školství několik učebních textů a učebnic zabývajících se obecnými otázkami jazyka, jazykového slohu apod.

Od samého začátku tu nejdříve s Trávníčkem a pak samostatně jako vedoucí jazykovědné části oboru působil až do roku 1971 prof. *František Svěrák* (* 1906), který patří k reprezentantům tzv. moravské jazykovědné školy a který zejména v dialektologii realizoval nejdůsledněji její základní jazykovědné principy. Spolu se svým učitelem podílel se na tvorbě nové české pravopisné normy, v duchu jeho pojetí jazykové výchovy se aktivně zúčastnil vypracování učebnic českého jazyka pro všeobecně vzdělávací školy, promýšlel koncepci teorie vyučování českému jazyku na těchto školách v řadě studií a článků a podílel se na tvorbě učebních plánů a osnov pro jazyk český na pedagogických fakultách i na základních devítiletých školách.

V prvních letech fakulty byl spolu se Svěrákem pedagogicky činný a na koncepní práci se podílel též dr. *Antonín Mátl*, prošlý rovněž bohemistickým školením u akademika Trávníčka a seznámený s jazykovědnou koncepcí akademika Bohuslava Havránka.

Zatímco rozvoj pedagogické fakulty působil blahodárně na růst dělby práce na bohemistice a slovakistice a přiváděl na fakultu další odborné pracovníky, měly její časté reorganizace nejednou neblahý vliv na rozvoj jednotlivých jazykovědných oborů a na stabilizaci vědecko-pedagogických kádrů. Za častých proměn docházelo jenom zvolna k vyhraňování pracovních zájmů.

Teorii vyučování českému jazyku se postupně zabývali prof. František Svěrák a odborníci externí. *Jarmila Kudová* (* 1910) věnovala pozornost některým stránkám vytváření jazykových dovedností na základní devítileté škole. Dr. *Lubomír Cermák* (* 1931) se soustředil na otázky pojetí této disciplíny, na problémy motivace výuky českému jazyku a jeho výchovného využití. S ním, a to zejména po stránce odborné jazykovědné, se na řešení některých těchto otázek podílí *Zdeněk Marcelli* (* 1916).

Otázkami mluvené podoby jazyka, čtení a výrazného přednesu se začala soustavně zabývat dr. *Ludmila Žáčková* (1914–1972), která ve svých pracích rozvíjela podněty české lingvistiky, vycházejíc z řešení vztahu mezi mluvenou a psanou podobou jazyka.

V oboru tvarosloví a tvoreni slov soustavně pracuje Zdeněk Marcelli. Ve své činnosti přihlíží nejen ke zřetelům odborným, nýbrž i k pedagogické praxi.

Otázkami syntaxe v pojetí brněnské školy (Jaroslav Bauer, Miroslav Grepl) se zabývá dr. *Jiří Blažek* (* 1939), který též řeší některé problémy dialektologické, a dr. *Jarmila Mikulášková* (* 1933), která se věnovala především problémům skladby staročeské na širším srovnávacím slovanském základě.

Ke studiu fonetiky v rovině obecné i v rovině mateřského jazyka se soustřeďuje dr. *Simeon Romportl* (* 1931), kterého zajímá také problematika slovesa, moderních jazykovědných metod, jazykové politiky apod.

Stylistiku pěstovali doc. Zdeněk Kožmín, dr. Jiří Rambousek a dr. Jarmila Mikulášková. V prvních dvou případech byla teorie slohu východiskem pro

pozdější studium literárního slohu, které se postupně rozšířilo na otázky poetiky a některé literárněvědné problémy. Jarmila Mikulášková se zabývala zejména problematikou funkčních stylů v souvislosti s aspekty syntaktickými. *Eva Minářová* (* 1943) těží z vlastní pedagogické praxe a přihlíží k teorii vyučování slohu na všeobecně vzdělávacích školách.

Josef Veselý